

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 351.97:34

І.О. Аршава

здобувач
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентіві України
приватний нотаріус Дніпропетровського нотаріального округу

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НОТАРІАТОМ В УКРАЇНІ

Проаналізовано концептуальні засади державного управління нотаріатом в умовах сучасного українського державотворення. Виокремлено тенденції та проблеми розвитку нотаріату як особливого соціального інституту. Запропоновано шляхи вдосконалення системи державного управління нотаріатом в умовах переходу до ринкової економіки, інформаційного суспільства й інтеграції українського соціуму в глобальне суспільство планети.

Ключові слова: держава, державне управління, нотаріат, нотаріус, ринкова економіка, інформаційне суспільство, глобалізація.

І. Вступ

Професійна діяльність нотаріусів покликана створювати належні умови для ефективної реалізації норм права фізичними та юридичними особами, захисту їх законних інтересів, шляхом надання правочинам публічної довіри та посилення доказової сили документів, запобігаючи суперечкам між сторонами цивільних правовідносин, захищаючи права осіб від можливих порушень у майбутньому, утворюючи між ними стабільні й передбачувані відносини. Внаслідок цього нотаріат у правовій системі держави виступає як орган безперечної цивільної юрисдикції й превентивного правосуддя, створюючи умови для піднесення суспільного розвитку та всієї системи державного управління на якісно новий рівень ефективності. Тому вдосконалення державного управління розвитком нотаріату вирішує не лише локальне питання підвищення результативності функціонування цієї важливої суспільної інституції, а й стратегічну державотворчу проблему поліпшення правових підвалин управлінської діяльності держави щодо суспільства в цілому.

Усвідомлення важливої місії нотаріату в сучасному українському суспільстві та наукове забезпечення розвитку цього соціального інституту розробляється на сьогодні поки однобічно. Зазначеною проблематику опікуються здебільшого в контексті юридичних наук (В. Комаров [17], Л. Радзівська [19], В. Черниш [25], С. Фурса [24], Л. Ясінська [26] та ін.). Що стосується філософського, політологічного, соціологічного, психо-

логічного та інших міждисциплінарних аспектів дослідження складного й багатовимірного феномену нотаріату, то вони поки що на периферії уваги науковців. Те саме можна сказати й про таку системно-інтегративну наукову галузь, як державне управління. Щоправда в юридичних науках розглянуто питання державного регулювання нотаріальної діяльності (Г. Гулевська [11], Н. Карнарук [14], К. Федорова [23]), однак у зазначених працях вивчається переважно нормативно-правовий аспект управлінського впливу держави, а саме поняття державного управління тлумачиться набагато вужче, ніж це на сьогодні вже усталилося в науковій галузі, яка інституалізувалася як державне управління.

Виходячи з таких міркувань буде актуально й доцільно розглянути проблему розвитку нотаріату в Україні у ширшому та багатовимірнішому ракурсі, який відкривається крізь призму науки державного управління, теоретичні й методологічні засади якої висвітлюються в працях В. Авер'янова [3], В. Бакуменка [6], Н. Нижник [18], С. Серьогіна [21] та ін. Серед зарубіжних фахівців проблеми теоретико-методологічних засад цілісного системно-інтегративного погляду на феномен державного управління викладено в працях Г. Атаманчука [4].

Такий ширший підхід особливо нагальний у часи, коли українське суспільство у стані трансформації, темпи якої мають неухильну тенденцію до прискорення, що надає мінливості як суспільним відносинам, так і правому полю, котре покликане їх регулювати. Зазначене істотно ускладнює проблему державного управління нотаріатом у сучасній Україні.

II. Постановка завдання

Мета статті – науково обґрунтувати основні концептуальні положення щодо державного управління розвитком нотаріату в умовах трансформації українського суспільства.

III. Результати

Діяльність держави із забезпечення прав та свобод громадян здійснюється системою створених нею органів, служб, підрозділів і посадових осіб, до яких відносять суд, прокуратуру, органи внутрішніх справ, підрозділи служби безпеки, адвокатуру, які призначені для захисту прав громадян та юридичних осіб. Інша група інституцій здійснює попереджувальну діяльність і спрямована на захист прав та законних інтересів особи в майбутньому й запобігає порушенню цих прав. До різновидів такої діяльності відносять нотаріальну. При цьому сутність та функціональне призначення нотаріальної діяльності не відрізняється від організаційно-правової форми її здійснення – приватної чи державної, оскільки в обох випадках вона спрямована на захист прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб шляхом фіксації й засвідчення їх безапелляційності, надання суб'єктивним правам публічної сили й офіційного визнання від особи держави [1; 2].

Така місія нотаріату як інституту, котрий здійснює делеговану від держави функцію контролю в сфері цивільного обігу, що створює специфіку правового положення приватних нотаріусів у загальній системі органів та посадових осіб, на яких покладено виконання державних функцій і породжує дуалізм статусу нотаріуса при органічному поєднанні публічно-правових та приватноправових засад. При цьому публічно-правова складова домінує, оскільки будь-яка нотаріальна діяльність здійснюється від особи держави й забезпечує охорону та захист прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, а також здійснює контроль за законністю в сфері цивільного обігу тощо.

Аналіз управлінського впливу держави на функціонування й розвиток нотаріату показав, що в юридичній науці віддається перевага гранично вузькому тлумаченню поняття “державне управління нотаріатом”, яке пропонується відносити лише до державного нотаріату, де вплив держави є безпосереднім і високоімперативним. Стосовно приватного нотаріату, де вплив держави опосередкований і менш директивний, юристи віддають перевагу терміну “державне регулювання нотаріальної діяльності” [5; 8; 9; 12–14; 16; 17; 19; 22].

На наш погляд, більш доцільним є використання широкого розуміння терміна “державне управління нотаріатом”, де державне регулювання розглядається як один із його різновидів, що відзначається опосередкова-

ним характером та відносно низьким рівнем імперативності. Продуктивність використання широкого розуміння терміна “державне управління” вже переконливо продемонстровано в працях таких відомих науковців, як: В. Бакуменко, Н. Нижник, С. Серьогіна та ін. У самому ж феномені державного управління виділяють політичний і адміністративний рівень.

У суб'єктному аспекті державне управління нотаріатом в Україні включає Президента України та Кабінет Міністрів України, а безпосередня реалізація цих функцій покладена на Міністерство юстиції України й підпорядковані йому місцеві органи юстиції. Останні можна поділити на: організаційні (керівництво державними нотаріальними конторами, забезпечення допуску до професії нотаріуса, реєстрація приватної нотаріальної діяльності, сертифікація робочого місця приватного нотаріуса, визначення округів, квотування посад нотаріусів тощо), нормативні (видання різноманітних наказів, інструкцій, правил та інших правових актів, що стосуються нотаріальної діяльності), методичні (узагальнення нотаріальної практики, проведення методичних семінарів, нарад, здійснення відповідної видавничої діяльності тощо) та контрольні (зокрема це контроль за виконанням професійних обов'язків та контроль за дотриманням правил нотаріального діловодства).

Для ефективної реалізації наданих повноважень в органах юстиції створюються спеціалізовані структурні підрозділи (наприклад, Департамент у справах цивільного стану громадян і нотаріату Міністерства юстиції України, відділ нотаріату управління юстиції обласної адміністрації), відповідні кваліфікаційні комісії (Вища кваліфікаційна комісія, Комісії з розгляду подань Головного управління юстиції Міністерства юстиції Автономної Республіки Крим, обласних, Київського та Севастопольського міських управлінь юстиції щодо анулювання свідоцтв про право на заняття нотаріальною діяльністю).

В об'єктному аспекті державне управління нотаріатом поширюється на власне нотаріальні органи (державні нотаріальні контори, приватні нотаріуси та державні нотаріальні архіви) та квазінотаріальні органи, для яких надання нотаріальних послуг є супутньою, а не визначальною функцією. До останніх слід віднести консульські установи, посадові особи виконавчих комітетів сільських, селищних та міських рад й інші посадові особи, що засвідчують лише у певних (як правило, виняткових) випадках дії, прирівняні до нотаріальних. При цьому особливо важливим об'єктом державного управління є професійні об'єднання нотаріусів – спілки, асоціації тощо й Українська нотаріальна палата як всеукраїнське професійне об'єд-

нання зі своїми відповідними регіональними відділеннями, які справляють значний вплив на діяльність державних і приватних нотаріусів.

Однак у сучасному українському суспільстві, яке перебуває в стані постійної й інтенсивної трансформації, нотаріат як об'єкт державного управління і система суб'єктів державного управління не можуть дозволити собі перебувати в незмінному, інакше ризикують відстати від розвитку суспільства і втратити свою ефективність [10; 15].

Зазначені трансформації українського суспільства можна розглядати як багатоплановий процес руйнування старих і створення нових загальнонаціональних цілей, соціальних відносин, інститутів, умов реалізації прав і свобод гарантованих громадянам державою. Основними напрямками трансформацій в українському суспільстві є перехід від планової до ринкової економіки, від тоталітаризму до демократії, від індустріального суспільства до інформаційної стадії цивілізаційного розвитку, від закритого соціуму до суспільства відкритого для інтеграції до глобального суспільства. Кожна із зазначених тенденцій створює свою систему викликів щодо вибору державою стратегії та методів управління розвитком нотаріату.

Перехід до ринкового суспільства відродив приватну форму нотаріату та його дуалістичний характер в цілому, а також різко розширив сферу цивільного обігу, де виникає потреба в нотаріальних упровадженнях. Розгортання інформаційної хвилі цивілізаційного розвитку прискорили зміни системи соціальних відносин, які регулюються правовим полем держави та трансформувало правосвідомість громадян й породили ефект розриву правової та соціальної реальності.

Подолання такого розриву є непростою справою, бо довершеність правового поля є продуктом зазвичай досить тривалих правотворчих пошуків з апробаціями правових норм у соціальній практиці та наступним закріпленням більш конструктивних правових норм і корегуванням тих, які виявилися не досить вдалими. В умовах повільних соціальних трансформацій зазначений процес дає можливість для поступального руху в напрямі вдосконалення нормативно-правової системи. Прискорення суспільних трансформацій спричиняє відставання більш чи менш значної частини елементів правового поля держави від зміненої системи суспільних відносин, які повинні впорядковуватися державою. Відповідно створюється якісно нова ситуація розвитку як для всієї правової системи держави в цілому, так і для кожної окремої її інституції.

Це зумовлює те, що і до того дуже важлива превентивна місія нотаріальної діяльності стає ще більш важливою в умовах прискорення соціальних трансформацій суспільства, які тягнуть за собою й істотні зміни в суспільних відносинах, які документуються, й правочинність і доказовість яким надається нотаріусами. За таких умов набуває значення й зростання превентивності управління функціонуванням та розвитком нотаріату і з боку держави.

Тому державне управління функціонуванням та розвитком нотаріату має багатаспектний характер і включає: розбудову правового поля, відносно якого надається правочинність документам у процесі здійснення нотаріальних дій; вдосконалення нормативно-правової бази в контексті якої здійснюється сама нотаріальна діяльність; спостереження і контроль за нотаріальною діяльністю, що здійснюється державними нотаріальними конторами, державними нотаріальними архівами, приватними нотаріусами, "квазінотаріальними" органами з метою отримання об'єктивної та достовірної інформації про стан справ у сфері надання нотаріальних послуг; усунення помилок у діяльності суб'єктів нотаріальної діяльності та притягнення їх до юридичної відповідальності у разі здійснення, забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, щодо яких здійснюється нотаріальна діяльність.

Щодо вдосконалення його організаційно-функціональної структури державного управління нотаріатом, то до неї доцільно включити інституцію, котра повинна була б виступити ключовою ланкою в координації й узгодженні діяльності окремих структурних складових системи державного управління сферою надання нотаріальних послуг і таких органів професійного самоврядування нотаріусів, як Українська нотаріальна палата із системою її регіональних відділень.

Крім традиційних функцій захисту корпоративних інтересів нотаріусів зазначена інституція могла б посилити свою діяльність в аспекті відповідальності перед державою за відбір осіб, які допускаються до нотаріальної діяльності, контроль за ними та розвиток їх професійної компетентності й соціальної відповідальності. Нові перспективи відкрило б і створення "мозкових центрів", які здійснювали футурологічні розвідки щодо потенційних напрямів розвитку правової реальності в умовах розгортання інформаційної хвилі цивілізаційного розвитку.

З появою електронних документів та переміщенням усе більшої частини цивільного обігу в кіберпростір, відбувається кардинальна революція в нотаріальній діяльності, подібну до тієї, яка була спричинена розвитком писемності. Держава за таких умов по-

винна сприяти розвитку різноманітних форм "електронного нотаріату", який заявляє про своє існування поряд зі старим "паперовим нотаріатом". На порядку денному є забезпечення всіх нотаріусів електронними цифровими підписами, які отримали можливість надавати право чинності документам в електронній формі, й у тому числі розміщеним у мережі Інтернет. Але водночас завданням держави постає превенція правопорушень у процесі функціонування електронної юстиції. При цьому саме державне управління нотаріатом, як і державне управління в інших сферах суспільного життя, повинно нарощувати в своїй структурі представленість елементів електронного врядування.

До переліку усталених у вітчизняній традиції основних функцій державного управління нотаріатом доцільно включити функцію нагромадження у суспільстві капіталу довіри, пересилення настанов правового нігілізму серед населення, що має забезпечити сталість державотворчих процесів в Україні та їх спрямованість на розбудову правової держави, розвинутого інформаційного суспільства, готового до інтеграції до ЄС та світової спільноти.

На підставі зазначеного можна стверджувати, що соціально-психологічні засади функціонування нотаріату потребують з боку держави окремої уваги, а саме, розробки й реалізації заходів, що сприятимуть розвитку правосвідомості суспільства, у контексті якої правочини набувають не лише формальної юридичної чинності, а й високої моральної імперативності. Адже у період суспільних трансформацій піддається деформації не стільки правове поле, скільки правосвідомість суспільства; високий аксіологічний статус правових норм починає зменшуватися, внаслідок чого вони починають втрачати свою чинність. За таких умов нотаріат може виступати одним із найважливіших інструментів держави щодо відновлення віри в право та підвищення рівня довіри в соціальних відносинах.

IV. Висновки

Розгляд понятійно-категоріального апарату щодо теми дослідження дав можливість уточнити поняття "державне управління нотаріатом" як узагальнювальне для всіх форм цілеспрямованого впливу держави в цілому, окремих органів державної влади або державних службовців на інститут нотаріату в цілому, його соціетальну місію та взаємодію із суспільством і правовою системою, окремих нотаріальних та квазінотаріальних органів, професійну діяльність нотаріусів та осіб, уповноважених на виконання нотаріальних функцій. Серед форм державного впливу на нотаріат доцільно розрізнити високо- та низкоімперативні або регулятивні його різновиди. У структурі державного уп-

равління нотаріатом доцільно виокремлювати цільове моделювання розвитку нотаріату як підсистеми суспільства, моніторинг і аналіз реальної діяльності цієї інституції, спрямовування та корегування функціонування нотаріату.

Серед проблем державного управління цією інституцією особливої значущості набуває адаптація до прискорення соціальних трансформацій сучасного українського суспільства. Основними напрямками трансформацій в українському суспільстві є планова до ринкової економіки, від тоталітаризму до демократії, від індустріальної до інформаційної стадії цивілізаційного розвитку, від закритого соціуму до суспільства відкритого для інтеграції до глобального суспільства.

Ринкові трансформації різко розширили потребу в нотаріальних послугах унаслідок появи цивільного обороту, пов'язаного з урізноманітненням форм власності; збільшили спектр форм самої нотаріальної діяльності, відродивши на теренах України приватний нотаріат.

Демократизація державного управління нотаріатом істотно знизила рівень імперативності впливу як на суспільство, створивши передумови для розвитку громадянського суспільства, так і сам нотаріат, підвищивши роль інституцій професійного самоврядування нотаріусів.

Розгортання інформаційної хвилі цивілізаційного розвитку в українському суспільстві різко прискорило темпи змін суспільних відносин і правового поля, що їх регулює, а також поставило на порядок денний розбудову електронного нотаріату.

Процеси глобалізації зумовили міждержавний цивільний обіг нотаріально засвідчених документів і актуалізували потребу спиратися в нотаріальній діяльності не лише на національне право, а і враховувати міжнародне право та правові системи інших країн.

Основні напрями вдосконалення державного управління нотаріатом, концептуальною основою розвитку: створення організаційно-правових, економічних та соціально-психологічних принципів і механізмів, які б забезпечували виконання цим інститутом таких завдань: найповніше і всебічне забезпечення реалізації громадянами та державою своїх законних прав й інтересів; надання цивільно-правовим відносинам стабільного, безконфліктного, прогнозованого й законного характеру; підвищення правового рівня розвитку правосвідомості громадян; забезпечення реалізації фіскальних функцій та інтересів держави; створення умов для реалізації правової, економічної та інших реформ й надання конструктивного характеру соціальним трансформаціям українського суспільства; створення умов для надання Україні статусу економічної зони, ви-

гідної як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів й інтеграції до ЄС; постійне збалансування інтересів особи, держави і суспільства, які часто містять не лише спільні, а і суперечливі аспекти.

Реалізація заходів, спрямованих на вдосконалення державного управління розвитком нотаріату, передбачає залучення загальнодержавних і регіональних програм до розв'язання конкретних проблем у сфері розвитку системи органів, наділених державою правом здійснення нотаріальних функцій.

Список використаної літератури

1. Закон України "Про нотаріат" від 2 вересня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – Ст. 383.
2. Наказ Міністерства юстиції України від 3 березня 2004 р. № 20/5/ Зареєстр. в Міністерстві юстиції України 3 березня 2004 р. "Інструкція про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України" // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 10. – Ст. 315. – Ст. № 28034/2004 639. – (26 березня).
3. Авер'янов В. Ще раз про зміст і співвідношення понять "державне управління" і "виконавча влада": полемічні нотатки / В. Авер'янов // Право України. – 2004. – № 5. – С. 113–116.
4. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления : курс лекций / Г.В. Атаманчук. – М. : Юридическая литература, 1997. – 400 с.
5. Байло Е.С. Место органов нотариата в правовой системе Украины / Е.С. Байло // Проблемы национальной государственности : материалы Междунар. науч. конф. памяти доктора юридических наук, профессора Стрельцова Льва Михайловича (1918–1979), (26 марта 2010 г.). – О., 2010. – С. 76–78.
6. Бакуменко В.Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики : монографія / В.Д. Бакуменко. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 320 с.
7. Балаклицький І.І. Демократична трансформація права: теоретичні засади : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / І.І. Балаклицький ; НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2012. – 16 с.
8. Баранкова В. Функции нотариальной деятельности / В. Баранкова // Предпринимательство, хозяйство и право. – 2003. – № 11. – С. 89–92.
9. Бородовський С.О. Роль і значення інституту нотаріату в сфері надання юридичної вірогідності правочинам / С.О. Бородовський // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 2. – С. 126–129.
10. Войтович Р.В. Вплив глобалізації на систему державного управління : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра наук з держ. упр. / Р.В. Войнович ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2009. – 36 с.
11. Гулевська Г.Ю. Державне управління нотаріатом в Україні: аналіз деяких концептуальних положень / Г.Ю. Гулевська // Вісник Запорізького державного університету (юридичні науки). – 2001. – № 1. – С. 50–54.
12. Данюк Л.В. Контроль за організацією нотаріальної діяльності (проблемні питання) / Л.В. Данюк // Держава та регіони. Серія: Право. – 2010. – Вип. 2. – С. 36–40.
13. Ільєва Н.В. Правове регулювання нотаріальної діяльності в Україні: адміністративно-правові засади : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Н.В. Ільєва ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2011. – 19 с.
14. Карнарук Н.В. Державний контроль за нотаріальною діяльністю в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / Н.В. Карнарук ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2007. – 21 с.
15. Колесніков Б.П. Державне управління розвитком інформаційного суспільства в Україні : монографія / Б.П. Колесніков ; Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк : Ноулідж : Донец. від-ня, 2010. – 319 с.
16. Коломоєць Т.О. Адміністративно-правове регулювання приватної нотаріальної діяльності в Україні : монографія / Т.О. Коломоєць, К.І. Федорова ; Держ. вищ. навч. закл. "Запоріж. нац. ун-т" МОН України. – К. : Істина, 2008. – 184 с.
17. Комаров В.В. Нотаріат: перспективи унормування, законодавство, судова практика / В.В. Комаров, В.В. Баранкова. – Х. : Право, 2008. – 536 с.
18. Нижник Н. Політична реформа і державне управління в Україні / Н. Нижник // Концептуальні засади реформування політичної системи в Україні. Стан і перспективи розвитку політичних наук. – К., 2001. – С. 199–208.
19. Радзівська, Л.К. Нотаріат в Україні : навч. посіб. / Л.К. Радзівська, С.Г. Пасічник ; ред.: Л.К. Радзівська ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 528 с.
20. Семаков Г.С. Нотаріат в Україні : курс лекцій / Г.С. Семаков, С.П. Кондратова ; Міжрегіон. акад. упр. персоналом (МАУП). – К., 2001. – 120 с.
21. Серьогін С.М. Державний службовець у відносинах між владою і суспільством / С.М. Серьогін. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2003. – 456 с.

22. Сміян Л.С. Нотаріат в Україні : навч. посіб. / Л.С. Сміян, Ю.В. Нікітін, П.Г. Хоменко ; Нац. акад. упр., Акад. муніцип. упр. – 2-ге вид., стер. – К. : КНТ, 2008. – 677 с.
23. Федорова К.І. Адміністративно-правове регулювання приватної нотаріальної діяльності в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / К.І. Федорова ; Нац. аграр. ун-т. – К., 2008. – 20 с.
24. Фурса Є.І. Концепція реформування нотаріату / Є.І. Фурса // Нотаріат для Вас. – 2009. – № 6. – С. 22–23.
25. Черниш В. Незалежний нотаріат – необхідна умова становлення громадянського суспільства в Україні / В. Черниш // Право України. – 2000. – № 9. – С. 4–8.
26. Ясінська Л.Е. Становлення та розвиток інституту нотаріату в Україні (історико-правовий аспект) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / Л.Е. Ясінська ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2005. – 16 с.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2013.

Аршава И.О. Концептуальные основы усовершенствования государственного управления нотариатом в Украине

Проанализированы концептуальные основы государственного управления нотариатом в условиях современного украинского государства. Выделены тенденции и проблемы развития нотариата как особого социального института. Предложены пути усовершенствования системы государственного управления нотариатом в условиях перехода к рыночной экономике, информационному обществу и интеграции украинского социума в глобальном обществе планеты.

Ключевые слова: государство, государственное управление, нотариат, нотариус, рыночная экономика, информационное общество, глобализация.

Arshava I. The conceptual bases of improvement of the state governance over the notaries in Ukraine

The conceptual bases of the governance over the notaries in the modern Ukrainian state are analyzed. The trends and the problems of development of the notary as a special social institution are emphasized. The ways of improving the system of state governance over the notaries in the transition to a market economy, informational society and the integration of the Ukrainian society into the global society of the world are suggested.

Key words: state, state governance, notarial system, notary public, market economy, informational society, globalization.